

Delft University of Technology

Visie op de waarde van het gebouw van Bouwkunde voor de campus

van Dorst, M.J.; Vink, J.A.

Publication date
2021

Document Version
Final published version

Published in
De Toekomst van Bouwkunde

Citation (APA)

van Dorst, M. J., & Vink, J. A. (2021). Visie op de waarde van het gebouw van Bouwkunde voor de campus. In M. Arkesteijn, D. van Gameren, & A. Leeuwenburgh (Eds.), *De Toekomst van Bouwkunde* (pp. 39-43). Delft University of Technology.

Important note

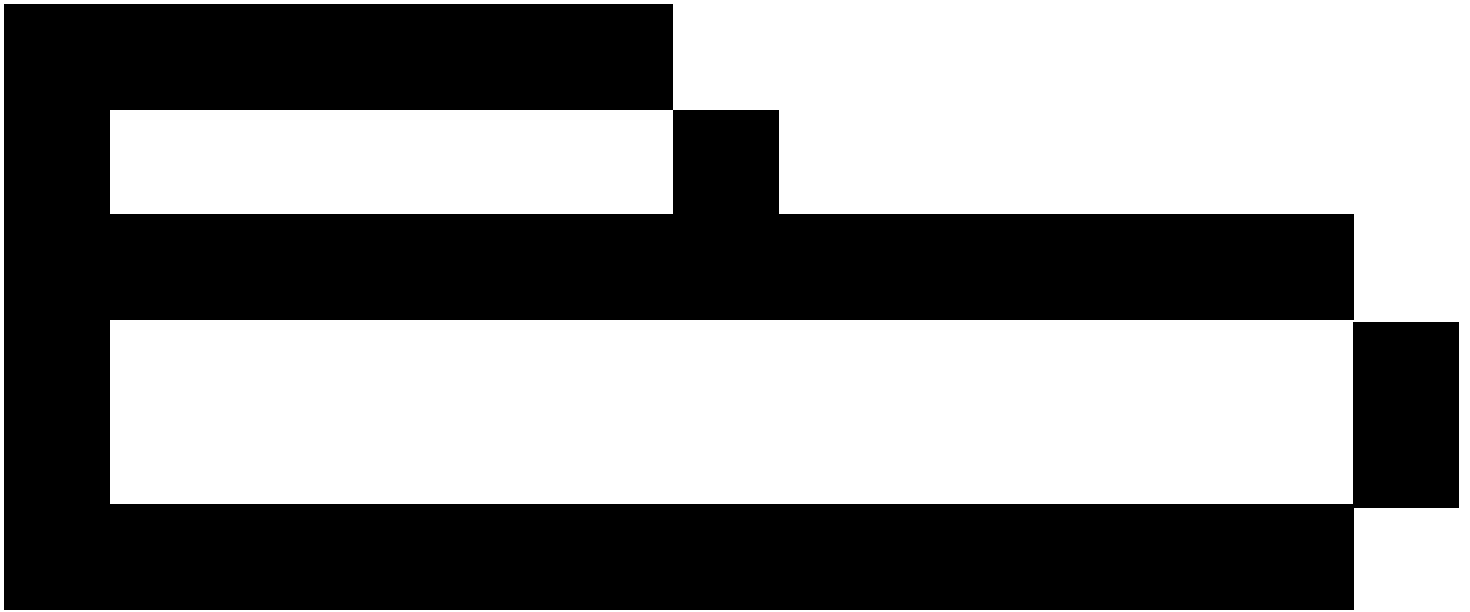
To cite this publication, please use the final published version (if applicable).
Please check the document version above.

Copyright

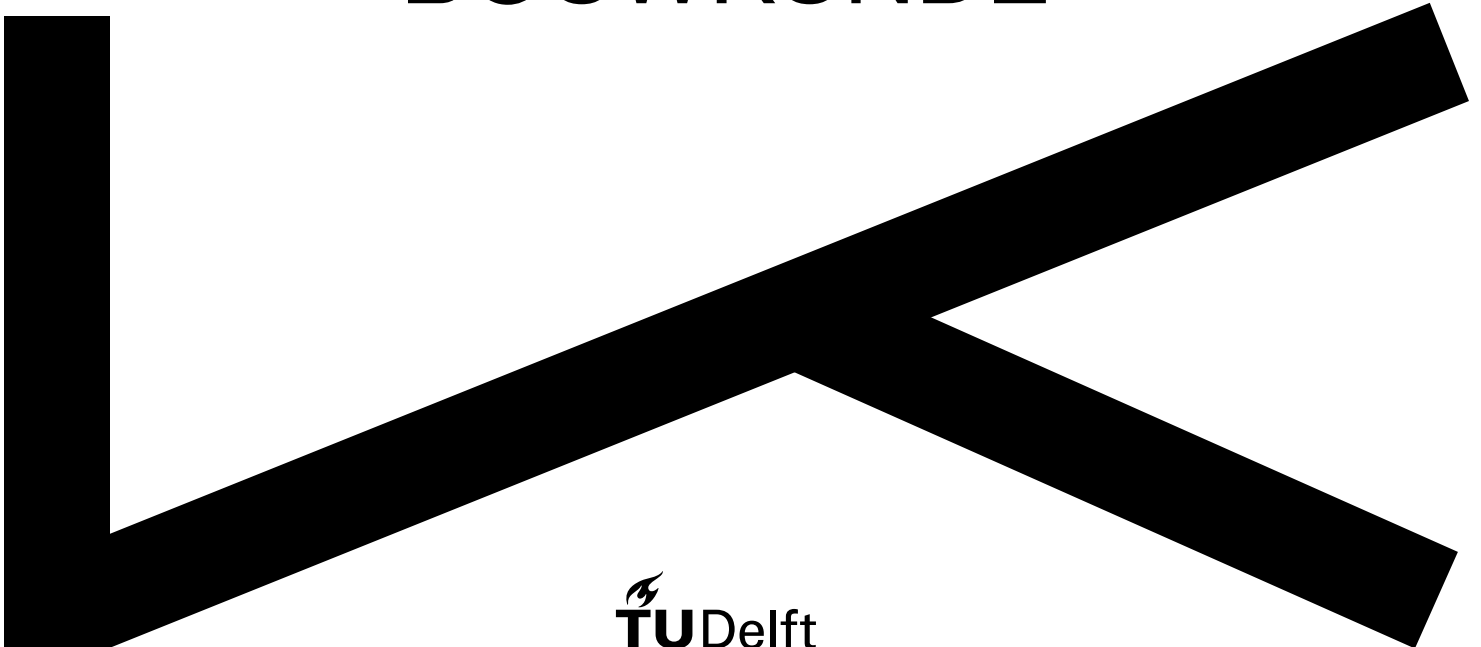
Other than for strictly personal use, it is not permitted to download, forward or distribute the text or part of it, without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license such as Creative Commons.

Takedown policy

Please contact us and provide details if you believe this document breaches copyrights.
We will remove access to the work immediately and investigate your claim.

DE TOEKOMST VAN BOUWKUNDE

INHOUDSOPGAVE

P. 11	Voorwoord
P. 13	Bouwkunde, een brede waardering, een duurzame toekomst
P. 19	Bouwkunde vandaag
P. 25	Tien lessen van 'BK City' voor de campus van de toekomst
P. 39	Visie op de waarde van het gebouw van Bouwkunde voor de campus
P. 45	Duurzaamheidsvisie voor Bouwkunde
P. 51	De toekomst van Bouwkunde
P. 55	The Future of Bouwkunde, English summary

VOORWOORD

Inmiddels is het bijna dertien jaar geleden dat de Faculteit Bouwkunde in september 2008 intrek nam in het grote en labyrinthische, op dat moment leegstaande gebouw van de Technische Universiteit Delft aan de Julianalaan. De alles verwoestende brand van het faculteitsgebouw aan de Berlageweg in mei van dat jaar had een grote schok veroorzaakt onder alle medewerkers en studenten, en niet minder onder oud-collega's en alumni. Tegelijkertijd kwam al vanaf de dag na de brand een buitengewone energie en daadkracht vrij, waar nog vaak aan gerefereerd wordt. Als tijdelijke oplossing voor de komende jaren werd met man en macht een plan gemaakt en uitgevoerd om het gebouw, wat bij velen bekend stond als het voormalige hoofdgebouw maar dat ooit ontworpen en gebouwd was als Scheikunde afdeling, geschikt te maken om de Faculteit Bouwkunde te huisvesten.

De metamorfose van wat velen zagen als een oninspirerende grauwe mastodont uit het verleden is uiteindelijk een buitengewoon succes gebleken. De beslissing na vijf jaar om de transformatie niet als tijdelijke oplossing te beschouwen, maar als permante huisvesting voor de faculteit leidde nauwelijks tot discussie, en werd door een grote meerderheid omarmd.

Nu, bijna dertien jaar later, is het een moment om de balans op te maken. Hoe staat het gebouw als huisvesting van de Faculteit Bouwkunde ervoor, en wat is de toekomstwaarde? De faculteit is het immers aan haar stand verplicht zorgvuldig met het bijzondere gebouw om te gaan, maar tegelijkertijd om scherp na te denken over de toekomst. De klimaatcrisis noodzaakt tot een radicaal 'herontwerp' van de gebouwde omgeving waarin aspecten als klimaatadaptie, circulariteit en energietransitie niet alleen leidend zijn in onderwijs en onderzoek, maar ook leidend moeten zijn in onze eigen directe gebouwde omgeving, ofwel ons gebouw.

Een aantal onderzoekers van onze faculteit is gevraagd met hun eigen specifieke blik naar de toekomst van het faculteitsgebouw te kijken. De vraag naar de toekomstwaarden is actueel; de TU Delft heeft een meerjarenplan

VISIE OP DE WAARDE VAN HET GEBOUW VAN BOUWKUNDE VOOR DE CAMPUS

door Machiel van Dorst en Jacques Vink (met input van Alexandra den Heijer)

Figuur I: De ontwikkeling van de TU-campus door de decennia heen. Tekening: Van Dorst, M.J., J. Vink, I. van der Wal, e.a. (2021) 'Visie Gemeenschappelijke Voorzieningen', TU Delft

De TU-campus is in de loop der tijd letterlijk en figuurlijk verschoven van universiteit in de stad, naar een ‘enigszins zelfstandige sector’ (Van de Broek, 1971) en vervolgens naar een letterlijk klassiek campusmodel (gebouwen in het veld) ten zuiden van de Kruithuisweg (fig. 1). Deze ruimtelijke visies volgden het veranderende programma, de ambities van de universiteit en invloeden van buiten. De sporen van deze ontwikkelingen zijn zichtbaar in de oude binnenstad tot aan de stadsrand in Zuid. In dit essay beschouwen we de positie van de faculteit Bouwkunde aan de Julianalaan binnen zijn stedenbouwkundige context.

STAD EN CAMPUS GAAN IN ELKAAR OVER

De campus is een specifieke wijk die meer is dan het grondgebied van de TU Delft. Juist de randen en overgangen verbinden de campus met de stad. De TU Delft heeft een historische en onlosmakelijke band met de (binnen) stad van Delft en door de Schieoever-ontwikkelingen zal de overgang tussen de campus en de stad langs de Schie vervagen. Onze campus heeft geen duidelijke begrenzing zoals veel bekende campussen in het buitenland die wel hebben. Het inzicht dat de campus groter is dan het grondgebied van de TU Delft is daarom belangrijk bij het nemen van beslissingen over de campus. Juist in de randen vinden ontwikkelingen plaats, zoals studentenhuisvesting, nieuwe bedrijven die zich graag verbinden aan de TU Delft, gerelateerd technisch onderwijs en voorzieningen zoals horeca

en cultuurplatforms. Soms leidt dit tot onduidelijkheid: wat is bijvoorbeeld de relatie tussen het Delfttechpark en de TU Delft? En is station Campus een entree van de TU Delft? Daarentegen is de relatie tussen campus en binnenstad eenduidig leesbaar voor bezoekers en studenten.

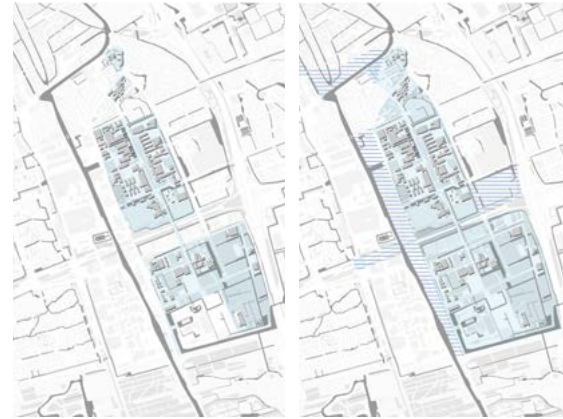
ENTREE NOORD VAN DE CAMPUS

De TU-campus begint aan de noordzijde bij de Sint Sebastiaansbrug. Door de historische gebouwen en de aanwezige studenten heeft campus Noord een sterke campusidentiteit. De rijke programmering, met wonen (studentenhuisvesting), bedrijven (RoyalhaskoningDHV), groen (botanische tuin en van Heijstplantsoen) en onderzoek & onderwijs (faculteit Bouwkunde) zorgt voor een levendige omgeving. Hiermee kan campus Noord model staan voor de hele campus (fig. 5).

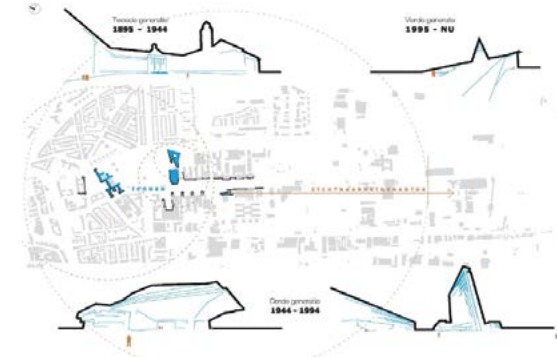
De relatie tussen bedrijven en de TU Delft is een ontwikkeling die grote invloed zal hebben op de inrichting van de campus. Het doel is het omzetten technische kennis in maatschappelijk relevante producten en diensten, ook wel valorisatie genoemd. Meer bedrijven zullen zich op de campus vestigen of net buiten de campus en daarmee in het netwerk van de TU Delft opgaan. Zo gaat Royal Haskoning DHV zich aan het van Heijstplantsoen vestigen. Het ingenieursbureau is blij met de faculteit Bouwkunde als overburen. Dit wordt één van de mooie valorisatie voorbeelden waarbij ondernemingen en TU Delft (in dit geval de faculteit Bouwkunde) elkaar gaan ontmoeten en hopelijk voorzieningen zullen delen. Dit soort relaties zal versterkt kunnen worden door gedeelde horeca, zalen en ontmoetingsruimten en de inrichting van de buitenruimte. Zodat de burens gemakkelijk bij elkaar binnen kunnen lopen.

IDENTITEIT IN DE STEDEBOUW

Niet alleen voor de fysieke relatie met de stad maar ook voor de historische identiteit van de TU Delft is Campus Noord van groot belang. Bouwkunde maakt de verbinding tussen het historische cluster campus Noord en het Mekelpark. Als één van de weinige gebouwen is het vanaf alle kanten toegankelijk. De veelzijdigheid is goed leesbaar aan de voorzijde (Julianalaan), de zuidzijde (Zuidplantsoen) en aan de oostzijde (Schoemakerstraat). Aan de oostkant is de faculteit een duidelijk visitekaartje van de campus voor het passerende verkeer. De westzijde van het gebouw (de

Figuur 2: Grondgebied TU Delft versus de campus als universiteitswijk. Tekening: Van Dorst, M.J., J. Vink, I. van der Wal, e.a. (2021) 'Visie Gemeenschappelijke Voorzieningen', TU Delft

Figuur 3: A) De positie van het gebouw op de campus; een landmark op een schakelpunt in de centrale as. Tekening: Van Dorst, M.J., J. Vink, I. van der Wal, e.a. (2021) 'Visie Gemeenschappelijke Voorzieningen', TU Delft. B) Beeld vanaf de Sint Sebastiaansbrug. Foto: M.J. van Dorst. C) Beeld vanaf Mekelweg/Mekelpark. Foto: M.J. van Dorst

toegang vanaf de Michiel de Ruyterweg) biedt een uitgelezen kans om de route van stad naar campus Midden en Zuid aantrekkelijk te maken. Door hier een horecavoorziening of een facultyclub te plannen opent het gebouw zich voor passerend publiek en kan de faculteit aan de Michiel de Ruyterweg zo zorgen voor de menselijke maat en de levendigheid die de looproute van centrum naar de aula de noodzakelijke kwaliteit kan geven.

De zuid-westpunt van de faculteit Bouwkunde is op groter schaalniveau het schakelpunt tussen de stad en het Mekelpark. Met name de zichtlijn richting het Mekelpark vanuit het gebouw is uniek. Het historische perspectief en het cultureel erfgoed is voor de buitenwereld een van de gezichtsbepalende kenmerken van onze universiteit. Campus Noord kan met zijn begin 20ste eeuwse architectuur een brug slaan tussen heden, verleden en toekomst.

BOUWKUNDE EN DE STAD DELFT

Niet alleen vanuit het perspectief van de TU Delft maar ook vanuit de stad Delft wordt het belang van Campus Noord onderstreept. In het convenant 2016 – 2026, getekend door de gemeente en de universiteit, wordt de letterlijke verbinding genoemd alsook de historische betekenis van de relatie tussen TU en Delft. Enerzijds onderschrijft dit het belang van een Campus Noord en in het bijzonder Bouwkunde voor de internationale concurrerende positie van stad en universiteit en anderzijds is dit ook een aansporing om de campus levendig en aantrekkelijk te maken. Meer studentenhuisvesting en voorzieningen op de campus ontlasten de binnenstad.

VISIE VOOR DE CAMPUS IN 2040

In de komende 20 jaar zal de campus als wijk zich ontwikkelen onder invloed van:

Duurzaamheidsambities

Naast energieneutraal en circulariteit zullen ecologie en waterhuishouding een grote ruimtelijke impact hebben. Dit is niet alleen een technische, maar ook een sterk ruimtelijke opgave. Parkeervelden maken plaats voor groen, water en duurzame bebouwing.

Uitbreiding van het programma

Naast bedrijven zullen er meer woningen (studentenhuisvesting) op de campus gebouwd worden. Met de daarbij behorende voorzieningen en activiteiten die ook buiten de kantooruren de campus 24/7 zullen verlevendigen. Waar de campus soms nog de uitstraling heeft van een bedrijventerrein, ontwikkelen we richting een levendig en unieke campus van wereldallure.

De relatie met de omgeving

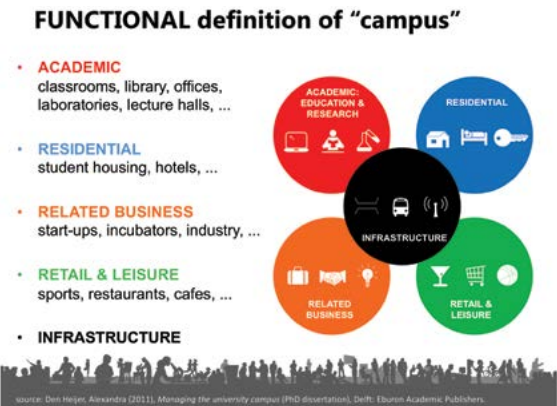
Er is een grote wederkerige invloed tussen de campus en de directe context. Denk hierbij aan de ontwikkelingen rond de Schieoevers, de nieuwe brug over de Schie en de relatie met station Campus, de verbinding met de binnenstad, de Kruithuisweg en het Centraal Station. Op een hoger schaalniveau zal ook de relatie met de regio sterker worden. Enerzijds omdat de TU op bedrijven een aantrekkingskracht heeft en dit zal resulteren in meer bedrijvigheid en werkgelegenheid. Anderzijds omdat de universiteit zich steeds sterker verbindt met de universiteiten in Rotterdam en Leiden, maar ook met de campus Den Haag en AMS Institute in Amsterdam.

Meer aandacht voor identiteit, communities en welzijn

In Corona tijd wordt extra duidelijk wat de noodzaak en meerwaarde is van onze sociale netwerken (fig. 4) die verbonden zijn met de TU-campus. Dit is een sociale opgave, maar ook een ruimtelijke opgave. Identiteit is de mens eigen, maar ook een eigenschap van de omgeving. Deze wederkerigheid kan sterker en robuuster. De menselijke maat, ontmoetingsplekken (binnen en buiten) en de historie als verbindende factor zijn de ingrediënten waarmee elke campus zich in de wereld profileert. De Faculteit Bouwkunde draagt hieraan bij en is studieplek voor studenten van alle faculteiten.

Stedenbouwkundig gezien leert het verleden dat er ook andere locaties voor Bouwkunde denkbaar zijn, dit is immers al de derde locatie van de faculteit. Ook het gebouw aan de Julianalaan zelf heeft al verschillende bestemmingen gehad.

Voor het afstoten van campus Noord en dus de verplaatsing van Bouwkunde naar Midden of Zuid worden financiële en beheerstechnische redenen gegeven. De stedenbouwkundige argumenten om de TU-activiteiten te concentreren

Figuur 4: De 4 gebruikersgroepen op de campus. Bron: uit A. den Heijer (2011) 'Managing the University', Delft: Eburon

Figuur 5: Een levendig cluster van bedrijfsleven, botanische tuin en Bouwkunde rondom te renoveren van Heijstplantsoen. Bron: Van Dorst, M.J., J. Vink, I. van der Wal, e.a. (2021) 'Visie Gemeenschappelijke Voorzieningen', TU Delft

op Midden en Zuid worden daarbij niet meegenomen. De argumentatie en daarmee de afweging van de voordelen en nadelen omvat ook de identiteit (lokaal en internationaal) en de waarde voor de campus community. De te verwachten ontwikkelingen en ambities zoals hier omschreven zijn onderdeel van de rekensom en dienen in samenhang te worden bekeken.

HET VERVOLG;
HOE ONTWIKKELEN WE DEZE CAMPUS?

Paradoxaal is het een brand op 13 mei 2008 geweest die het oude hoofdgebouw voor de TU Delft heeft gered. In de huidige stedenbouwkundige opzet is Bouwkunde als schakel tussen binnenstad, campus Noord en campus Midden prima gelokaliseerd. Ook de levendigheid van een deel van de TU studenten-community op deze plek draagt bij aan wat een campus kan zijn. Natuurlijk zijn er ontwikkelingen mogelijk, maar daarvoor is een langetermijnvisie nodig om cruciale vragen te beantwoorden. In welke mate en snelheid gaan de campus (dus ook voorbij het TU Delft bezit) verdichten? Zijn we een campus langs een as, trekken we ons terug richting Zuid of is de campus een serie clusters? Wat zijn voor- en nadelen van verschillende scenario's? Een dergelijke visie (door de schalen heen) is een voorwaarde om beslissingen te nemen die bijna onherroepelijk zijn. Voor het opstellen van een visie is een organisatiestructuur nodig en een intensieve samenwerking met onze partners, zoals bedrijven en vooral ook de gemeente Delft. Wij wensen de TU Delft een visie die continu ontwikkelt, borgt en toeziet op de uitvoering. Een visie die inziet dat de campus niet ophoudt bij de eigendomsgrenzen van de TU Delft en die bovenal het ooghoogteperspectief centraal stelt.